
ASSIGNATURA: Estratègies d'acció socioeducativa II

CODI: 100909

MÒDUL: IX. Estratègies d'acció socioeducativa II

CURS: 3r

CRÈDITS ECTS: 6

SEMESTRE: 1r

TIPUS DE MATÈRIA: **Obligatòria**

IDIOMA: **Català**

PROFESSOR RESPONSABLE:

Ramona Ribes

EQUIP DOCENT:

Ramona Ribes

Anna Soldevila

COMPETÈNCIES

1. Capacitat crítica, d'anàlisi, de síntesi, d'organització i de planificació.
2. Comunicació oral i escrita, en la llengua materna i en una llengua estrangera, i utilització de les Tecnologies de la Informació (TIC) en el context professional i capacitat per a la selecció, gestió del coneixement i de la informació.
3. Utilització dels procediments i tècniques socioeducatives per a la intervenció, la mediació i l'anàlisi de la realitat personal y grupal amb vista a la resolució dels seus possibles conflictes.
4. Disseny, implementació i avaluació de projectes de dinamització grupal.

OBJECTIUS GRUP GRAN

1. Analitzar diferents fenòmens grupals en situacions d'ensenyament-aprenentatge.
2. Fer un ús precís de la terminologia de la matèria.

3. Posar de manifest la capacitat crítica, d'anàlisi, de síntesi, de planificació, de resolució de conflictes, de mediació, avaluativa, i creativa en els treballs escrits, en les intervencions a l'aula, en les exposicions orals o bé en creacions audiovisuals.
4. Utilitzar correctament la llengua materna en les produccions i comunicacions orals i escrites.
5. Participar de manera activa en les diferents activitats d'aula.

OBJECTIUS GRUP MITJÀ

1. Conèixer diferents dinàmiques i tècniques de conducció de grups.
2. Planificar, aplicar i avaluar una intervenció socioeducativa utilitzant una dinàmica o tècnica grupal per a la seva implementació amb el grup classe.
3. Comunicar-se de forma oral i escrita en la llengua materna en les diferents produccions i comunicacions objecte d'avaluació.
4. Prendre consciència d'un mateix pel que fa sentiments, comportaments, actituds, creences en el rol de dinamitzador/a, com a participant, com a avaluador en les diferents dinàmiques grupals i activitats d'aula.
5. Mostrar una actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança en la cooperació i col·laboració en les diferents dinàmiques grupals i activitats d'aula.

CONTINGUTS

TEMA 1.

Concepte de grup. Agrupament, grup i equip. Tipologia de grups. Elements de l'estructura grupal. Etapes en el desenvolupament d'un grup. Factors que afecten el comportament d'un grup.

TEMA 2.

Competències personals de l'educador com a dinamitzador de grups. Consciència i regulació de les meves emocions i dels altres. Relació entre autoestima i assertivitat.

TEMA 3.

Funcions i rols del grup. El lideratge i el colideratge. L'observador participant. El co-observador.

TEMA 4.

Habilitats socials per la dinamització del grup: La comunicació interpersonal. Comunicació verbal i no verbal. Els obstacles en el procés de comunicació. Estils comunicatius. L'assertivitat. L'escolta activa. El respecte a les opinions diferents. L'objectiu comú.

TEMA 5.

L'educador/a social com a coordinador d'un equip de treball professional. Tipus de reunions. Etapes en el desenvolupament d'una reunió. Tècniques de lideratge assertiu en situacions de conflicte : negociació, adaptabilitat, gestió del canvi, gestió de situacions d'estrès, responsabilitat...

TEMA 6.

Mètodes i tècniques de dinàmica de grups. Tècniques d'iniciació grupal: generació de confiança i sentiment de pertinença. Tècniques de producció grupal : Philips 66, "Brainstorming", estudi de casos, "role-playing"...

METODOLOGIA

Grup Gran

S'utilitzaran metodologies que facilitin la comprensió, l'anàlisi i la reflexió. S'empraran tècniques com ara grups de conversa, debats crítics, de resolució de problemes, etc.

Tutories grupals amb la professora per explicar què és la carpeta d'aprenentatge i/o portafoli, el contingut, les evidències, el sistema d'avaluació i l'exposició oral de presentació de la carpeta.

Com a evidències es poden presentar des de pòsters amb els principals aprenentatges sobre el tema, la creació d'un bloc amb enllaços per a ampliar coneixements sobre el tema, elaboració d'un estudi de casos, vídeos, articles sobre l'estat de la qüestió del tema en concret, etc.

Grup Mitjà

S'utilitzaran metodologies que facilitin l'aprenentatge emocional i vivencial per tal d'afavorir l'autoobservació i la introspecció personal i les interrelacions grupals.

Es treballaran les següents tècniques de dinamització grupal: taula rodona, debat, dramatització, gimcana, amic invisible, judici, videofòrum o bé fotofòrum, teatre-fòrum, wordl cafè.

Per grups l'alumnat escollirà una tècnica, planificarà com dur-la a la pràctica, implementarà la tècnica amb el grup classe i finalment avaluarà el desenvolupament i la planificació de la tècnica.

Un cop finalitzada la implementació a l'aula el grup farà una autoavaluació pública del procés i del resultat de l'aplicació de la tècnica. També hi haurà coavaluació per part dels companys i companyes de classe i avaluació per part de la professora.

S'entregarà una memòria sobre tot el procés acompanyada de suport multimèdia, fotogràfic, vídeo. A la vegada que l'alumnat haurà de proposar la seva qualificació i justificar-la basada en determinats criteris.

Es recomana un mínim d'una tutoria acadèmica per grup.

L'alumnat aprendrà a situar-se en quatre rols: conductor/a del grup, observador/a participant, com participant actiu i avaluador/a.

L'alumnat ha d'assumir la responsabilitat d'implicar-se en les diferents activitats plantejades ja sigui per la professora com per els companys.

AVALUACIÓ

Professora Ramona Ribes:

Sessions Grup Gran: prova individual escrita, amb un valor del 25% de la nota final.

Sessions Grup Mitjà : pràctiques individuals i grupals, amb un valor del 25% de la nota final

Professora Anna Soldevila:

Sessions Grup Gran

6. Carpeta d'aprenentatge grupal, amb 2 evidències d'aprenentatge. Cada evidència equivaldrà a un 10% de la qualificació final, és a dir, el pes de la carpeta d'aprenentatge serà de 20%.
7. Presentació de la carpeta d'aprenentatge, mitjançant exposició oral a la professora. La puntuació màxima serà del 5%.

Sessions Grup Mitjà

1. Memòria grupal de la planificació, desenvolupament i avaluació de la tècnica de conducció i/o dinàmica de grups El percentatge de la qualificació total serà del 15%. Essent l'aplicació de la dinàmica al grup classe (5%), la redacció de la memòria (5%) i la reflexió individual (5%).
2. Diari de camp vers l'evolució grupal, dels principals fenòmens grupals, estils de lideratge, rols, etc. (10%)

Tipus agrupament	Avaluació	Puntuació
Sessions Grup Gran	Prova individual escrita part Ramona	25%
	Prova individual escrita part Anna	25%
Sessions Grup Mitjà	Pràctiques individuals i grupals part Ramona	25%
	Diari de camp part Anna	25%

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia vers dinamització de grups

- ANZIEU, D. (1971). *La dinámica de grupos pequeños*. Buenos Aires: Kapelusz.
- AYESTARAN, S. (editor) (1996). *El grupo como construcción social*. Madrid:Plural.
- BERTCHER HARVEY, J. (1996). *Creating groups*. 2nd ed. Thousand Oaks. SAGE.
- BOYATZIS, R. E., MCKEE, A., & JOHNSTON, F. (2008). *Líder emocional. Manual de Uso*. Barcelona: Deusto.
- CARUSO, D. R., & SALOVEY, P. (2004). *The Emotional Intelligent Manager*. San Francisco: Jossey-Bass
- FRANCIA, A. (1999). *Dinámica y técnicas de grupos: fundamentos y técnicas*. 6a ed. CCS.
- GIBB, J. (1982). *Manual de dinámica de grupos*. Buenos Aires: Humanitas.
- GOLEMAN, D. (2000). *Leadership that Gets Results*. Harvard Business Review, 78-90.
- GONZÁLEZ, M.P. (coord) (1998). *Psicología de los grupos. Teoría y aplicación*. Madrid: Síntesis.
- GONZÁLEZ, M. P. ; CORNEJO, J.M. (1993). Los grupos: núcleos mediadores en la formación y cambio de actitudes. *Psicothema*, Vol.5, pp.213-223
- GONZÁLEZ, P.; SILVA, M.; CORNEJO, J.M. (1996). *Equipos de trabajo efectivos*. Barcelona: EUB.
- HUSENMAN, S (1983) *Introducción a la dinámica de Grupos*. Mexico: Humanitas.
- MARWIN E. SHAW (1994) *Dinámica de grupos. Psicología de la conducta de los pequeños grupos*. 5a ed. Barcelona: Herder.
- LOEW, V y FIGUEREIA, G. (1996). *Juegos de dinámica de grupos*. Buenos Aires: Club Estudio.
- SENENT, J.M. (2009). *Intervención socioeducativa en grupos*. València: Universitat de València.
- SIMON, P. (1989). *Las relaciones interpersonales: ejercicios prácticos y fundamentos teóricos*. 3a ed. Barcelona: Herder.
- TEIXIDO, J. (2009). *La acogida al profesorado de nueva incorporación*, Ed. Graó. Barcelona,
(2000), *Anàlisi del problema de comunicació a les organitzacions educatives. Proposta d'eines de millora*, Ed. de la Universitat Oberta. Barcelona.
(1998): *Tècniques de comunicació en la gestió d'institucions educatives*, Ed. Cooperativa Universitària Sant Jordi. Barcelona.
(1998): *Estratègies de resolució de conflictes organitzatius a escoles i instituts*. Barcelona:Ed. de la Universitat Oberta de Catalunya.
- TSCHORNE, P. (1990). *La dinámica de grupo aplicada al trabajo social*. Barcelona: Obelisco.

VOPEL, K.W. (1997). *Juegos de interacción . Manual para el animador de grupos*. 3a CCS

Bibliografia vers lideratge

ACOSTA, J.M. (2008). *Dirigir: liderar, motivar, comunicar, delegar, dirigir reuniones*. Ed. ESIC

BOYATZIS, R.E., (1982). *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*, John Wiley & Sons, NY.

BOYATZIS, R., COWAN, S. S., & KOLB, D. A. (1994). *Innovation in Professional Education: Steps on a Journey from Teaching to Learning*. Jossey-Bass.

BOYATZIS, R, GOLEMAN, D & A. MCKEE, A. (2002). *El líder resonante*. Plaza y Janés.

BOYATZIS, R. & MCKEE, A. (2005). *Resonant Leadership: Sustaining Yourself and Connecting with Others Through Mindfulness, Hope, and Compassion*, Harvard Business School Press, Boston, MA.

BOYATZIS, R. E., MCKEE, A., & JOHNSTON, F. (2008). *Líder emocional. Manual de Uso*. Barcelona: Deusto.

CARUSO, D. R., & SALOVEY, P. (2004). *The Emotional Intelligent Manager*. San Francisco: Jossey-Bass.

GOLEMAN, D. (1995), *Emotional Intelligence*, Bantam Books, New York, NY.

GOLEMAN, D. (1998), *Working with Emotional Intelligence*, Bantam Books, New York, NY.

GOLEMAN, D. (2006), *Social Intelligence*, Bantam Books, New York, NY.

GOLEMAN, D., BOYATZIS, R.E. AND MCKEE, A. (2002), *Primal Leadership: Realizing the Power of Emotional Intelligence*, Harvard Business School Press, Boston, MA.

GOLEMAN, D. (2010). *La inteligencia emocional: por qué es más importante que el cociente intelectual*. Barcelona: Ed. Zeta

HURSON, T.(2007). *Think Better: An Innovator's Guide to Productive Thinking*. New York: McGraw-Hill.

MCKEE, A., BOYATZIS, R., & JOHNSTON, F. (2008). *Becoming a Resonant Leader: Develop Your Emotional Intelligence, Renew Your Relationships, Sustain Your Effectiveness* .Harvard Business School Press, Boston.

MORGADO, I. (2007). *Emociones e inteligencia emocional. Las claves para una alianza entre los sentimientos y la razón*. Barcelona: Ariel. (Edició catalana a Mina, 2006).

NYE, J. (2011). *Las cualidades del líder*. Barcelona: Paidós.

NEUROLEADERSHIP INSTITUTE (2012). *Neuroleadership Journal*. Australia: Sidney.

LEHRER, J. (2012). *Imagine: How Creativity Works*. New York: Houghton Mifflin Harcourt.

SPENCER, L.M. & SPENCER, S.M. (1993). *Competence at Work: Models for Superior Performance*, John Wiley & Sons: NY.

Articles en anglès de lectura optativa

BATISTA-FOGUET, J.M., SARIS, W., BOYATZIS, R.E., GUILLÉN, L. & SERLAVÓS, R. (2009), "Effects of response scale on assessment of emotional intelligence competencies", *Personality and Individual Differences*, Vol. 46, pp. 575-580.

BOYATZIS, R.E. (2006), "Using tipping points of emotional intelligence and cognitive competencies to predict financial performance of leaders", *Psicothemia*, Vol. 18, pp. 124-31.

BOYATZIS, R.E. (2009). "Competencies as a behavioral approach to emotional intelligence", *Journal of Management Development*, Vol. 28 No. 9, pp. 749-770.

BOYATZIS, R.E. (2006). "Intentional change theory from a complexity perspective", *Journal of Management Development*, Vol. 25 No. 7, pp. 607-23.

BOYATZIS, R.E., SMITH, M. AND BLAIZE, N. (2006), "Sustaining leadership effectiveness through coaching and compassion: it's not what you think", *Academy of Management Learning and Education*, Vol. 5 No. 1, pp 8-24.

BOYATZIS, R.E., & SALA, F. (2004). Assessing emotional intelligence competencies. In Glenn Geher (ed.), *The Measurement of Emotional Intelligence*. Novas Science Publishers, Hauppauge, NY.

CHERNISS, C., GRIMM, L.G., LIAUTUAD, J.P. (2010). "Process-designed training: a new approach for helping leaders develop emotional and social competence", *Journal of Management Development*, Vol. 29 No. 5, pp. 413-31

EMMERLING, R. J. & GOLEMAN, D. (2003). Emotional intelligence: Issues and common misunderstandings. *Issues and Recent Developments in Emotional Intelligence*. Available online www.eiconsoriturum.org.

GOLEMAN, D. (1998 Nov-Dec). What Makes a Leader? *Harvard Business Review*.

GOLEMAN, D. (2000 Mar-Apr). Leadership That Gets Results. *Harvard Business Review*.

GOLEMAN, D. & BOYATZIS, R. E. (2008, Sept.). Social Intelligence and the Biology of Leadership. *Harvard Business Review*.

MCCLELLAND, D.C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1-40.

Bibliografia vers comunicació i assertivitat

BACH, E y FORES, A. (2008). La Asertividad. Barcelona: Plataforma Editorial.

CASTANYER, O. (1996). La asertividad. Expresión de una sana autoestima. Bilbao: Descleé de Brouwer.

CORTES, F.R. (2006). La isla de los cinco faros: un recorrido por las claves de la comunicación. Barcelona: RBA libros.

DE LA PLAZA, J. (2012). La inteligencia asertiva. V&R Editoras.

FABRA, M.LL.(2008). Jo, ni més ni menys: assertivitat per a força dones i alguns homes. Barcelona: Octaedro.

FABRA, M.LL.(2009). Asertividad para muchas mujeres y algunos hombres. Barcelona: Octaedro.

FABRA, M.LL.(2009). Diez historias de mujeres que lograron ser asertivas. Barcelona: Octaedro.

GÜELL, M.(2005). ¿Por qué he dicho blanco si quería decir negro?. Técnicas asertivas para el profesorado y formadores. Barcelona: ed. Graó.

✓ **Webgrafia:**

<http://www.joanteixido.org/index.php>

Bibliografia vers resolució de conflictes

BOQUÉ, M. C. (2002): *Guia de mediació escolar*. Barcelona, Rosa Sensat.

BURGUET, M. (1998): "La resolució de conflictes en l'àmbit escolar", a *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*. Núm. 8, p. 36-48.

CASAMAYOR, G. (coord.)(1998): *Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria*. Barcelona, Graó.

CORNELIUS, H. i FAIRE, S. (1996). *Tú ganas, yo gano. Cómo resolver conflictos creativamente*. Madrid, Gaia.

CORTINA, A. (1997). "Resolver conflictos, hacer justicia", a *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 257, p. 54-56.

DD.AA. (1998). Monogràfic sobre Mediació i Resolució de Conflictes. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*. Núm. 8.

DD.AA. (2000). *Conflict Resolution: New Approaches and Methods*. Paris, Unesco.

GALTUNG, J. (1991). *¡Hay alternativas!*. Madrid, Tecnos.

GALTUNG, J. (1996). *Peace by peaceful means*. Oslo, PRIO/SAGE.

GIRARD, K. i KOCH, S. (1997). *Resolución de conflictos en las escuelas. Manual para educadores*. Barcelona, Granica.

MARTÍN GARCÍA, X. (1997). "Propuesta de actividades (resolución de conflictos)" en *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 257, p. 66-73.

MELERO, J. (1993). *Conflictividad y violencia en los centros escolares*. Madrid, Siglo XXI.

MOLINA, F. (2005). "Nuevos conflictos sociales y su presencia educativa. Análisis sociológico y reflexiones para la intervención", en *Cultura y Educación (C&E)*, 17 (1).

PUIG ROVIRA, J. MA. (1997). "Conflictos escolares: una oportunidad", en *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 257, p. 58-65.

REDORTA, J. (2011). *Aprenda a resolver conflictos*. Barcelona: Ed. Paidós

REDORTA, J. i OBIOLS, M. (2008). *Emoción y conflicto. Aprenda a manejar las emociones*. Barcelona: Graó.

REINA, F. i GIMENO, R. (1998). "Les mediacions en la comunitat. Una modalitat d'acció socioeducativa", en *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*. Núm. 8, p. 78-87.

ROSS, M. H. (1995). *La cultura del conflicto*. Barcelona, Paidós.

SIX, J. F. (1997). *Dinámica de la mediación*. Barcelona, Paidós.

TORREGO, J. C. (coord.)(2000). *Mediación de conflictos en instituciones educativas*. Madrid: Narcea.

TOURAINÉ, A. (1997), *¿Podremos vivir juntos?* Madrid: PPC.

VINYAMATA, E. (1999). *Manual de prevención y resolución de conflictos. Conciliación, mediación, negociación*. Barcelona: Ariel.

VINYAMATA, E. (2001). *Conflictología. Teoría y Práctica en Resolución de Conflictos*. Barcelona: Ariel.

VINYAMATA, E. (2003). *Aprender mediación*. Barcelona: Paidós.

Bibliografía vers tècniques de dinàmica de grups

AGALLO BARRIOS, A. G. (1983). *Dinámica de grupos: Más de cien juegos para practicar en clase* (2ª ed.). Buenos Aires: Espacio.

AGUILAR, M. J. (1992). *Técnicas de animación grupal*. Buenos Aires: Espacio.

AGUILAR, M. J. (2002). *Como animar un grupo*. Madrid: Editorial CCS

ANTONS, K. (1990). *Práctica de la dinámica de grupos*. 4a ed. Barcelona: Herder.

ANTUNES, C. (1975). *Técnicas pedagógicas de dinámica de grupos*. Buenos Aires: Kapelusz.

CANTO ORTIZ, J. M. (2000). *Dinámica de grupos: Aspectos técnicos, ámbitos de intervención y fundamentos teóricos*. Archidona: Aljibe.

FABRA, M. L. (1994). *Técnicas de grupo para la cooperación*. Barcelona: Ceac.

FRITZEN, S. J. (1996). *70 ejercicios de dinámica de grupos*. 6a ed. Santander: Sal Terrae.

FRITZEN, S. J. (1996). *La ventana de Johari. Ejercicios de grupo, de relaciones humanas y de sensibilización*. 5a ed. Santander: Sal terrae.

GARCÍA LARRAURI, B., & MANZANO GARCÍA, M. E. (2010). *Claves para aprender en un ambiente positivo y divertido: Todo rueda mejor si se engrasa con humor*. Madrid: Pirámide.

MARÍN SÁNCHEZ, M., & TROYANO RODRÍGUEZ, Y. (2004). *Trabajando con grupos: Técnicas de intervención*. Madrid: Pirámide.

ROJAS, J.; VIVAS, J.; MARTÍNEZ, M. P.; SENENT, J. M. I SOLÉ, J. (2011). *Dinàmica de grups. Material docent de la UOC*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

TORRES MEDINA, C., & PÉREZ DE VILLAR RUIZ, M. J.(2007). *Dinámica de grupos en formación de formadores: Casos prácticos*. (3a ed.). Barcelona: Herder.